

«MOTTAKERNAVN»

«ADRESSE»

«POSTNR» «POSTSTED»

Trondheim, 12.12.2019

Dykkar ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):

Sakshandsamar:

[Dykkar ref.]

2019/9424

Johan Danielsen

Endeleg avgjerd i klagesak - klage på løyve til utsetting av sitkagran (*Picea sitchensis*) i på gnr./bnr. 14/2 Tana kommune

Miljødirektoratet gjer om på Fylkesmannen i Troms og Finnmark sitt vedtak av 27.03.2019 om å gi Einar Henninen løyve til utsetting av sitkagran (*Picea sitchensis*) i Tana kommune. Miljødirektoratet kommer til at utsetting av sitkagran på arealet avgrensa på kart på eigendommen med gnr./bnr. 14/2 fører til for store uheldige følger for naturmangfaldet i høve til moglege positive samfunnsverknader. Vår vurdering er at det ikkje bør opnast for etablering av sitkagran i nytt område er arten ikkje, eller er særst lite utbreidd frå før. Klager får medhald.

Vi viser til klage dagsett 03.06.2019 frå Naturvernforbundet, SABIMA og WWF (klager) på Fylkesmannen i Troms og Finnmarks vedtak av 27.03.2019.

Sakens bakgrunn

Einar Henninen (søker) søker om å løyve til å sette ut 100 sitkagran (*Picea sitchensis*) til skogproduksjon. Utsettinga er planlagt på eit felt på 1 da på gnr./bnr. 14/2 i Tana kommune. Fylkesmannen i Troms og Finnmark ga løyve til utplantinga i brev dagsett 27.03.2019.

Naturvernforbundet, SABIMA og WWF klaga på vedtaket den 03.06.2019. Fylkesmannen opprettheldt vedtaket, og sendte klagesaka til endeleg avgjerd hos Miljødirektoratet 30.07.2019.

Merknader frå klager

Klagen er grunngjeven slik:

- Sitkagran er plassert i kategori SE Framandartslista til Artsdatabanken i 2018 og viser til rettleiaren til forskrifta: " *Når en art i Norsk svarteliste 2012 er oppført med svært høy risiko (SE), vil det normalt ikke være hjemmel til å tillate utsetting. Det samme vil kunne gjelde for arter med høy økologisk risiko (HI). Generelt kan forvaltningsmyndigheten bare gi tillatelse til utsetting dersom det i det aktuelle tilfellet foreligger minimal risiko for spredning. Kunnskap om naturmangfold i det aktuelle utsettingsområdet og i tilgrensende arealer, vil være en viktig del av vurderingsgrunnlaget.*"
- Finn ikkje dokumentert at sitkagran har låg spreingsfare verken i Tana eller andre stader
- Lite erfaring med sitkagran i Finnmark gir ikkje grunnlag for å vurdere spreingsevna til arten her
- Det manglar dokumentasjon på at sitkagran ikkje spreier frø som etablerer seg i Finnmark
- Nærområda til plantefeltet er påverka av flaum og kan slik sjås på som mark som ofte er utsett for forstyrningar og slik egna for etablering av sitkagran

- Nært utplantingsarealet finns det kartlagd naturtypelokalitet som er nemnd som: "*et relativt stort og aktivt sanddynesystem*". Frå andre stader i landet veit vi at sitkagran etablerer seg lett i slike område
- Ein anna naturtypelokalitet om lag en kilometer mot nordvest inneheld sørvendte berg og rasmak der sitkagran lett kan etablere seg
- Det er ikkje tilstrekkeleg godtgjort at det er behov for etablering av sitkagran

Klager konkluderer med at det ikkje er særlege grunnar for å gje løyve til planting av sitkagran i dette området. Sjølv utan frøspreiing vil plantinga kunne gje le-verknad som endrar viktig naturtype. Klager har bedt om at det ikkje vert planta før klaga er avgjort.

Fylkesmannens vurdering

Vilkåra for klage, er slik fylkesmannen ser det oppfylt både i forhold til klageinteresse og tidsfrist. Fylkesmannen ga i brev av 26.07.2019 klagen oppsettande verknad. Det er ikkje planta.

I brevet der fylkesmannen sender over klagen er det gjort greie for disse raudlista artane og registrerte naturtypar:

Art	Raudlistestatus	Avstand til plantefeltet
Lappmattesveve (<i>Pilosella peleteriana brades</i>)	Sårbar (VU)	2300 m
Kjertelvier (<i>Salix glandulifera</i>)	Nær trua (NT)	380 m
Håret myrflatbelg (<i>Lathyrus palustris susp. Pilosus</i>)	Sårbar (VU)	1420 m
Bleikmøkkmose (<i>Splachnum melanocaulon</i>)	Sårbar (VU)	2380 m
Dynelakssopp (<i>Laccaria miritima</i>)	Truet (EN)	3240 m
Bløtdyr	Sårbar (VU)	2000 m

Naturtype	Verdi	Avstand til plantefeltet
Sørvendte berg og rasmarker	Viktig (B)	1125 m
Sanddyne	Viktig (B)	1800 m

Fylkesmannen kommenterer klagen slik:

- Sitkagran har ikkje lett for å spreie seg til andre typar skog mens opne naturtypar er meir utsett
- Naturtypane i området er ikkje særleg utsett for spreieing av sitkagran
- Ettersom dei opne naturtypane er i god hevd er det liten sjanse for at sitkagrana etablerer seg
- Høgdeforskjellen og eit 30 meter breitt belte av bjørk mellom sanddynelokaliteten og planlagd plantefelt gjer at det er lite sannsynleg at eit plantefelt på 1 da vil påverke vind slik at det vert skade på sanddynelokaliteten
- Avstanden til mesteparten av naturtype med sørvendt berg- og rasmak er nærare to enn en kilometer
- Undersøkingar av spreieing av sitkagran frå bestandskant gjort i Hordaland, Møre og Romsdal og Nordland fann at hovudmengda av planter kjem innan 50 meter frå kanten og 99% kjem innfor 200 meter frå same
- Minst spreieing skjer i dei nordlegaste områda
- Går ut frå at spreieinga ikkje er større i Troms og Finnmark enn i nord i Nordland
- Det er fleire plantefelt i Tana, Vadsø, Nesseby Sør-Varanger og Alta, samt i fleire andre kommunar, fleire enn det som er registrert i Artskart
- Sitka/lutz ber konglar frå ung alder (20 år) men det er ikkje funne registrert spreieing
- Spreieing av sitkagran er slik svært lite sannsynleg
- Det er stor skade på plantingar av furu og norsk gran i Tana frå aukande elgbestandar og sitkagran er regna som lite attraktiv som beiteplante
- Søkar sitt behov for å plante sitkagran er ikkje vurdert utover det som er beskrive i punktet over

Fylkesmannen finn det slik lite sannsynleg at spreieing av sitkagran frå feltet på gnr./bnr. 14/2 skal føre til vesentleg negativ påverknad på naturmangfaldet og opprettheld vedtaket sitt.

Rettsgrunnlaget

Formålet med forskrift 25. mai 2012 nr. 466 om utsetting av utlandske treslag til skogbruksformål (forskrifta) er å hindre at utsetting av utlandske treslag medfører eller kan medføre uheldige følger for naturmangfaldet, jf. § 1. Etter § 5 er det krav om løyve til utsetting av utlandske treslag til skogbruksformål. Løyve kan berre bli gitt dersom det ikkje er grunn til å tru at utsettinga vil føre til vesentlege uheldige følgjer for det biologiske mangfaldet. Dersom det ikkje er grunn til å tru at utsettinga vil føre til vesentlege uheldige følgjer, skal spørsmålet om løyve skal bli gitt eller ikkje avgjerast etter ei skjønsvurdering, der omsynet til uheldige følger for det biologiske mangfaldet skal vegast opp mot andre interesser. Det skal leggjast særleg vekt på om treslaget og eventuelle følgjeorgansimer medfører risiko for det biologiske mangfaldet. Prinsippa i nml. § 8 til 12 leggst til grunn som retningslinjer for vurderinga, jf. nml. § 7.

Kunnskap om sitkagran

Sitkagran er i Artsdatabanken si risikovurdering i 2018 kategorisert til gruppa med svært høg risiko (SE). En årsak til den høge risikoplasseringa er at sitkagran viser tydeleg spreining inn i kystlynghei, kulturpåverka tørre areal, ulike opne naturtypar og forstyrta mark. I slik område kan sitkagrana danne svært tette bestand og endre naturtypen og fortrenge anna naturmangfald. Sitkagran er det treslaget med flest registrert forvilla førekomstar i Artsdatabanken sin Fremmedartsbase. Kongleproduksjonen hos sitkagran begynner i ung alder, gjerne hjå ca. 20 år gamle trær. Produksjonen av frø er stor, og arten kan ha gode kongleår med 3-5 års mellomrom. Arten har dårleg forynging i svært skuggefull skog, men etablerer seg godt på mineraljord og tynne mosedekker, dels i halvskygge. De fleste dokumenterte naturlig spreidde tre står innanfor 200 m frå morbestand. I DN-utredning 8-2012 står det at grensa for kortdistansespreiing (Nygaard m. fl. 1999) er 80 meter med ei maksimal observert forynging på inntil 20 000 unge planter pr. dekar. I same utredning antakast langdistansespreiinga å kunne bli på opptil 1739 meter når vinden bles med 10 m/s og 3477 meter ved 20 m/s.

Talet frøplanter minkar frå 120 under bjørk og 16 under norsk gran til en frøplante under sitkagran. I Skottland finn dei fleire soppartar i sitkagranskog enn i anna skog. Det er funne færre soppartar i sitkagranskog enn i bjørkeskog på Island. Med tanke på dyreliv finn en same tall, men andre arter av spretthalar og fuglar i sitkagranskog enn i annan skog. Det er lågare biomasse av meitemark i sitkaskog enn i anna skog.

Miljødirektoratet si sakshandsaming og vurdering

Sitkagran er i framandartslista frå 2018 sett i kategorien svært høg økologisk risiko (SE). Vi legg til grunn at arten har god spreiningsevne og kan ha stor negativ effekt på naturmangfaldet.

Vi finn at områda nært utplantingsområda har desse dokumenterte områder med verdsette naturverdiar:

Raudlista art	Raudlistestatus	Avstand
Kjertelvier	Nær trua (NT)	30 m, 350 m, 360 m
Ibisflue	Nær trua (NT)	300 m, 300 m
Myrflatbelg	Sårbar (VU)	220 m, 340 m, 360 m, 460, m

Viktig Naturtype -	Raudlistestatus	Status	Avstand
Rik sump- og kjeldesog		Lokalt viktig	30 m
Stor elvør		Svært viktig	35 m
Rik sump- og kjeldesog		Viktig	210 m
Sanddyne	Sårbar (VU)	Viktig	1200 m
Sørvendte berg og rasmarker	Datamangel (DD)	Viktig	1700 m

Naturmangfoldlovens § 8 seier at kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimeleg forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfald. Vi finn at kunnskapsgrunnlaget er godt nok til å fatte eit grunnleggjande vedtak. Vi tillegg derfor ikkje føre var-prinsippet vekt i saken, jf. nml. § 9.

Det er etter måten mange viktige naturverdiar nært til det planlagde plantefeltet. Fleire av disse er sårbare for påverking frå artar som sitkagran. Vi finn det rimeleg å anta at sitkagran år om anna vil

sette frø. Tana er ligg langt nord og det vil ta lang tid før det planlagde bestandet er hogstmodent. Frøspreiing vil slik skje over monaleg lengre tid enn sør i landet. Langdistansespreiing av granfrø fremmast av snødekke med skarelag. Tana har lang vinter og eit endra klima med hyppigare mildvær gir auka moglegheit for slik spreieing. Sitkagrana er ikkje spesielt godt tilpasse klimatilhøve som i Tana. Erfaring viser at tre som veks under forhold som verker stressande for planta, kan svare med å produsere frø tidleg og oftare enn elles. Dette gjer auka fare for spreieing.

Fylkesmannen nemner at det er planta en del gran og furu i Tana utan å kvantifisera eller stadfeste dette eller plantingar av sitka- og lutzgran i kommunen. Dette gjer det vanskeleg å vurdere den samla belastninga på økosystemet i området, jf. nml. § 10. Plantefelt med ulike artar gran som har vekse i nokre år kan på den andre sida ofte vere lette å sjå på flyfoto som til dømes på "Norge i bilder". Vi finn ikkje slike felt innafor rimeleg avstand frå planlagd utplanting. Fylkesmannen skriv at beiteskade frå elg i området gjer etablering av skog av norsk gran og furu i området vanskeleg.

Eigedommen det søkast om løyve til å plante sitkagran på er liten (omlag 10 daa). Planlagd utplanting er særst liten, plantar på 1 da. Erfaring frå område i landet der en no avverkar sitkagran syner at det trengs monaleg større einingar med hogstmoden sitkaskog enn dette for å få positiv økonomi i avverkinga. Storleiken på plantefeltet og eigedommen i seg sjølv gjer det etter vårt skjønne lite truleg at skogbruk vil gi vesentleg bidrag til økonomien på eigedommen.

Faren for skade på naturmangfaldet frå tiltaket skal vegast opp mot positive verknader for andre samfunnsinteresser, forskriften § 14. Utplantingsområdet ligg i eit område med etter tilhøva mange naturverdiar som kan verte skadd av spreieing av sitkagran utafor utplantingsområde. I denne saken er dei positive verknadene knytt til en antek at sitkagran er mindre utsett for beiteskade enn norske artar på same areal. Vi finn ikkje at tilhøva legg til rette for vesentleg økonomisk vinning av tiltaket. Det er ikkje dokumentert andre plantingar av sitka- eller lutzgran innafor rimeleg avstand, i det heile synast det å være særst lite barskog i denne delen av Tana. Vår vurdering er at det ikkje bør opnast for etablering av nye framande treslag i nye område, særleg i område med mange sårbare naturverdiar.

Samla sett finn vi derfor ikkje å oppretthalde løyvet gitt av Fylkesmannen i Troms og Finnmark sitt vedtak gjort 27.03.2019. Klager får medhald.

Vedtak

Miljødirektoratet gjer om på Fylkesmannen i Troms og Finnmark sitt vedtak gjort 27.03.2019, jf. forvaltningsloven § 34 fjerde ledd. Einar Henninen får ikkje løyve til utsetting av 200 planter av sitkagran (*Picea sitchensis*) til skogproduksjon på 1 dekar innmarksbeite på gnr./bnr. 14/2 i Tana kommune, jf. forskrift 25. mai 2012 nr. 466 om utsetting av utanlandske treslag til skogbruksformål §§ 5 og 7.

Miljødirektoratets vedtak er endeleg og kan ikkje klages vidare, jf. forvaltningslova § 28 tredje ledd.

Hilsen

Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur

Yngve Svarte
avdelingsdirektør

Bjarte Rambjør Heide
seksjonsleiar

Tenk miljø - vel digital postkasse frå e-Boks eller Digipost på www.norge.no.

Kopi til:

Fylkesmannen i Troms og Finnmark / Romssa ja Finnmárkku fylkkamánni	Statens hus	9815	Vadsø
Deanu gieldda / Tana kommune	Rådhusveien 24	9845	Tana
Einar Henninen	Tanafjordveien 788	9845	TANA
Klima- og miljødepartementet	Postboks 8013 Dep	0030	OSLO